

„Narodni list“ izlazi svake četvrtke poslije podne.

Cijena mu je na godinu 6 kruna, za četvrtke 4 kruna, pojedini broj 6 helera.

Za izmještro plaća se po sebiću poštarina.

Nijedna uplata ne vrijedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Za oglašivača se 12 fil. po redu, za više puta po pogodbi.

Oglasi šljue se na uredništvo lista.

Uredništvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Br. 16.

Volosko-Opatija, u četvrtak 21. aprila 1904.

God. IV.

Poziv

na XI. redovitu glavnu godišnju skupštinu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, koja će se obdržavati u četvrtak, dne 5. svibnja 1904. u prostorijama družbine škole u Livadama kod Motovuna.

Razpored:

I. Sveta misa u 9 sati u crkvi u Livadama;

II. Glavna skupština družbe u 10 sati prije podne sa sljedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine;
3. Izvješće tajnika;
4. Izvješće blagajnika;
5. Izvješće nadzornoga vijeća;
6. Možebitni predlozi.

Volosko-Opatija, dne 18. travnja 1904.

Ravnateljstvo
družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

NB. U Počekađu, nedaleko Buzeta nahodi se Livadama najbliži kolodvor željeznice Divača—Pola, dočim je u samim Livadama stanica željeznice Trst—Poreč.

Ovaj p. n. gospodi, koja žele obječavati u Livadama preporuča, da se blagoizvole prijaviti barem 8 dana prije skupštine u tamošnjega družbinoga učitelja gosp. Ivana Nežića. (Posljedna pošta Motovun-Montona.)

Uzdaj se u se . . .

Stara je jedna hrvatska poslovice, koja kaže: „Uzdaj se u se i u svoje kljuse“, to će reći s drugimi besedami, ako si sam ne pomoreš neće ti nijedan

pomoć. To vredi ne samo za pojedina čovjeka nego i za cele narode. Svaki narod, koji hoće, da se održi na površini, koji neće da bude progutan od drugih jačih i veleli narodi mora u sebi samomu imat moć, da se obrani proti nastojanju neprijateljskih mu narodi, da ga odnarođe, da ga pod svoju oblast sprave.

Od postanka svijeta pak do dana današnjega bilo je na zemlji raznih narodi, kojih je tekom vremena posve nestalo tako, da njim se danas samo ime spominje. Međ starije narode spadaju i Slaveni od kojih smo mi Hrvati samo jedna malena grana. Za Hrvate se u povesti zna već preko tisuću i tristo let. Kroz to vreme je hrvatski narod — premda malobrojan — izkusil toliko, koliko morda nijedan drugi narod u Evropi pak ipak nije do danas propal. Da spomenemo samo silne borbe, koje su Hrvati imali u svojoj domovini sa divljimi Avari, pak sa Franki, pak sa krvoločnima Mongoli, pak sa Madjari a napokon kroz stotine i stotine let s Turci. Svakege drugoga naroda na svetu bilo bi va teh težkih borbah nestalo ali Hrvati su se vendar obranili i održali. Ča nam to dokazuje? Da hrvatski narod ima va sebi moć da živi, da postoji i da se uzdrži uz bok drugim i jačim i većim narodom sveta.

Narod, ki je toliko izkusil, toliko trpil i toliko krvi prolil za svetu našu vernu i za celo čovečanstvo, bi zaslužil, da sada, u mirno doba, kad nema više

ni Avara, ni Franka, ni Mongola, kad su Turci ukroćeni, uživa božji mir, da more delat za kulturno i gospodarstveno svoje poboljšanje. Nego ni zahvalnosti za Hrvata. On je braneć svoju zemlju od lakomoga Turčina obranil i Madjarsku. Ali ipak Madjari sada svom silom delaju na tom, da Hrvate potlače. Hrvati su braneć svoju granicu proti Turčinu obranili i Austriju i celu Evropu od turske poplave. Vrh tuga ni bilo jedne vojske, jednoga rata, kojega bi bila vodila Austrija a da nisu Hrvati va istom sudelovali, da obrane Austriju i carsku kuću.

Svako bojno polje na kojem se je austrijska vojska tukla sa svojimi neprijatelji nakvaseno je hrvatskom krvlju, pak bi Austrija morala biti Hrvatom do kraja zahvalna. Na mesto toga ča vidimo? Vidimo da su Hrvati va Austrije svim drugim narodom zastupljeni. Zato je krivo mišljenje pul Hrvati, koji misle, da će Austrija učinit s nami Hrvati pravicu, da će nam dati ista prava koja uživaju i drugi narodi. Mi se nimamo nadati ni pomoći ni pravici ni od Austrije ni od Madjarije, nego moramo se „uzdat u se i u svoje kljuse“. Moramo najme probudjivat i osveščivat narod, dokazivat mu, da sva njegova moć leži u njemu samomu i u bratskoj slogi s ostalom braćom Slavenima. Kad bude naš narod spoznal tu istinu, kad se budu svi Slaveni složili i uhvatili u bratsko kolo tad će se zemlja streti, da će se preplašiti i Švaba i Madjar,

pak će nas počet poštivat i častit, kako nas nisu nikada do sada častili ni poštivali.

Na adresu gospodina Stjepana Radića.

Tko je taj gospodin? pitat će mnogi od naših čitatelja. Gospodin Stjepan Radić jest mlad, naobražen čovjek iz Banovine, koji je svršio visoke škole, propustovao mnogo svieta, te se već od nekoliko godina bavi politikom i novinarstvom. Kao političar spada med realiste — mlade ljude — koji bi u Hrvatskoj htjeli započeti novim uspešnijim radom za oslobodjenje i ujedinjenje Hrvata. Gospodin Stjepan Radić jest jedan od najmarljivijih, najradinijih, najpoštenijih, najneustrašivijih mladih boraca za prava hrvatskog naroda. Radić je već nekoliko mjeseca odsjeo u zatvoru radi toga jer je žilavo branio hrvatska prava pred madjarskom pohotom. Bez dvojbe, Stjepan Radić je zaslužan čovjek. Ali, ali . . . ima tu manu, da bi htio biti cilomlu svetlu kadijom i neiteljem a to baš nije za mlada čovjeka. Ali gospodin Stjepan Radić je za svim tim čelican rodoljub, šteta samo što često krat zabada se i u stvari, koje ne poznaje. Tako se je u riečkom „Novom Listu“ od 9. o. mj. oborio na hrvatsku inteligenciju u Istri koreč ju, „da sa narodom postupa gore nego talijanska gospoda, da narod guli dok ga talijanska gospoda samo šiju, da hrvatska gospoda dolaze u sela samo pred izborima i to u kočijama, dok da sa talijanska i pješice navraćaju itd. Tako piše Stjepan Radić o istarskim prilikama premda u istom članku priznaje, „da o Istri za pravo ništa nezna“. O Istri ništa nezna a ipak odsudjuje istarsku inteligenciju. Bez dvojbe gospodin je Stjepan

Podlistak.

Kako je narodnjak prevario šarenjaka.

U nekom istranskom mjestancu birali se izbornici. Došli na birališće narodnjaci i došli šarenjaci. U imeniku birača stoji uvršćeno mnogo pokojnika, mjesto njihovih živućih baštinka iliti nasljednika. Baštinci šarenjaci glasuju bez ikijega prigovora za svoje šarenjačke izbornike; a baštinci narodnjaci odbijaju se od glasovanja, veleć: Hude doma, vašega imena neima u imeniku! Narod se ljuti i škriplje zubni, gledajući tu nepravdu, ali sve za bada, oholi šarenjaci za to hajni i nehajni.

Nemogavši pregoreti te nespođobe neki vrući narodnjak i odbijeni baštink, umakne se iz obćinske dvorane iliti sale i odrća ravnim putem k obćinskomu podnačelniku, šarenjaku od pete do glave. Pokuca na vrata, stupi u nobu, nakloni se i hoće da govori . . .

— Što ćeš? zagrmu na njega stinavi šarenjaci.

— Ako je vaša dobra volja, poglaviti

gospodine, jednu milost, reče smierno mladi narodnjak.

— Milosti diele tamo u crkvi vaši popovi, a ovdje što kog ide po pravu i pravici, izdere se ljutito šarenjak.

— Dobri gospodine, vi znate, da jedna ruka drugu pere . . . a ja vas nemolim drugo, nego da me slušate; a onda, kako vas već bude volja, prodalji narodnjak.

Na te rieči, dosta jasne i moćne u mnogih i mnogih okolnostih, šarenjakovo se srce kao omeška, pa će nešto pristojnije:

— No govori, al da si brzo gotov, jer sam ja ovdje za obćinske poslove, a ne za tvoje — dakle što ćeš?

— Da mi izvolite reći, poglaviti gospodine, za koje bi ljude imao glasovati!

Naš je narodnjak bio od onih mladih ljudi, koji si znaju svojim razumom i svojim poštenjem steći svačije povjerenje u kojem se god stališu nahodili, pa za kojimi rado idu i pristaju ne samo njihovi vrstnjaci, nego i stariji ljudi. Odkad je taj mladić uvidio svojim čistim i zdravim razumom, da mora naš narod u Istri imati s Talijani i jednake pravice, kad ima s njimi jednake dužnosti: otdad nije mirovao, nego je neprestance učio i nagovarao svoje susjedstvo, neka ihću i čuvaju svoje pravice, neka se drže svojeg

jezika i neka nedađu gaziti svojega plemena. Trseć se i trudeć na taj je način u kratko vreme otvorio oči svoj obćini. Zato su ga šarenjaci gledali jako šareno, a narodnjaci držali svojim umnim i neustrašivim vođom. Pa što bi on rekao, to bi i bilo u svakoj prigodi, a osobito prigodom zadnjih izbora, kad je trebalo šarenjakom za prvi put pokazati, da se već puk neda od n'koga za nos voditi.

Svaki si dakle može lahko i sam misliti, kako je moralo ugodno zateći g. podnačelnika ono nenadano pitanje, pa kako se je imao naveseliti tobože povratku te izgubljene ovčice u njegovo šarenjačko stado. Što čovjek najjače želi, to najlaglje vjeruje, pa tako i taj šarenjak. Rado bi ga pitao, kako se je okanio svojega tobože sljepila i da li će za njim potegnuti i ostali puk, što ga je on tobože zaveo i odućio staromu šarenjačkomu strahu i posluhu; ali s jedne mu je strane srce prepuno svakojake slasti i miline, a s drugo što je njega mar za vojsku, kad je tu vođa, a vojska nemože i onako ništa bez vođe. Zato mu reče bez ikakve druge primetbe:

— Dakle i ti ćeš da glasuješ s nami i za nas? Pravo imaš, jer smo mi jedini,

koji možemo Istru usređiti, al moramo prije svega iztriebiti te proklete šćavune. Ah kad bi samo njili nestalo, il kad nebi barem imali, tko jih vodi, to bi išlo kao namazano; al kad se preobraća i povraća u naše jato takovi ljudi, kakav si ti, možemo se doista nadati najboljemu uspjehu!

I tu mu pruži napisan listić, milo ga gledač i medenim mu glasom veleć:

— Za ove evo glasuj, drago diete moje, pak budi uvjeren, da ti toga nećemo nikad zaboraviti.

Mladi se narodnjak, čitajući pružen mu listić, nešto kao zabrine, na što ga šarenjak zapita sladije od svake slasti:

— Što ti je, te si se zabrinuo, moj liepi i dični sokole?

— Strah me, da mi predsjednik povjerenstva neće dati glasovati, reče narodnjak.

— Zašto?

— Zato, što u imeniku mjesto mojega stoji ime mojega pokojnoga oca, dao mu Bog lahko duši.

— Vidi se, da si mlad te da još neznaš, kako idu stvari na ovom svetu. — Ajd samo u izbornu dvoranu, a ja ću odmah za tobom, pak nebudu ništa strah.

— Liepa vam hvala, reče nakloniv se mladi narodnjak, stupi veselo iz podnačel-

Radić mudra glava. On se obara na istarsku inteligenciju na temelju informacije što mu ju je dao „inteligentni i razboriti istarski Hrvat“, koji je učio u Trstu, u slovenskoj Gorici, zatim za nekoliko godina proživio u slavenskoj Hrvatskoj. A tko je taj inteligentni i razboriti Hrvat što gospodinu Radiću daje tako zanepljive i temeljite informacije o narodnoj istarskoj inteligenciji? To je čovjek, koji je srednjoškolske nauke svrsio na teret siromaha popa rođjaka, koji se nadao vidjet ga svećenikom. Taj Radićev informator došao u sjemenište u Gorici, koje do mala zapusti i upiše se na univerzu. Istarska narodna inteligencija uzdržavala toga Radićevog informatora na univerzi plaćajući mu koji po 5 koji po 10 forinti mjesečno ali čovjek nije htio polagati ispita. Napokon dodija mu učenje dođe u Istru, stupi u jednu odvjetničku pisarnu, gdje stade krasti Bugu dane a šefu plaća a da nije kroz cijeli svoj boravak učinio ni zere koristi za narodnu stvar. Dapače nije mogao skloniti rođenog svog oca, da kod jednih obćinskih izbora ne glasuje za talijansku stranku. I takovomu informatoru g. Stjepan Radić, koji „o Istri pravo ništa nezna“ slipeo povjerava i nepravdno napada na istarsku inteligenciju, koja se i preko svojih sila žrtvuje za dobrobit naroda. Neka gosp. Radić pogleda na našega diča Dr. Laginju, koji je žrtvovao svoju obitelj, svoje blagostanje, svoju budućnost, svoje zdravlje u radu za narod. Neka pogleda na našega junačkoga Dr. Dinka Trinajstića, koji dan i noć radi za dobro svojega puka. Kad bi se ova dvojica i ostali njihovi drugovi brinuli više za svoju korist nego za dobrobit naroda nebi bili siromasi košto jesu nego bi bili nakon toliko godina rada pravi bogataši. Sa svim tim da je Stjepan Radić mudra glava ipak se ovaj put posjekao povjeravati slipeo jednomu „niskoristi“, koji je sve probao a nigdje uspio nit šta koristna učinio. Ne treba gospodine Radiću sve i svakomu vjerovati niti pisati o stvarima i prilikama u kojim se niti pojma nema. Ovo neka bude rečeno bez zamjere, jer držimo ipak, da je gospodin Stjepan Radić mudra glava. Htjeli smo samo poručiti mu: „A male in formati Stephano ad melius in formandum“.

Rusko-Japanski rat.

Prošli tjedan bil je za našu braću Ruse nesrećan tjedan. Velika i jaka njihova karocada „Petropavlovsk“ bila je od podmoračke, po svoj prilici ruske mize, hičena u zrak. S njom je izgubilo život 500 ljudi i nekoliko mornari, a da bude nesreća podupuna — mej mrtvimi nabodi se i sam Admiral Makarov. Spasilo se je samo pet častnika, veliki knez Čiril, sin carevoga strica velikoga kneza Vladimira i jedno 50 mornari. Svi se drugi potopili.

To se dogodilo predprošle srede, na 13. o. mjeseca. Događilo se pak to ovako: Admiral Makarov pošal je u jutro tega dneva sa svojom velikom karocadom

„Petropavlovskom“ van iz Port-Artura, da vidi, kako su se poredali neprijateljski brodi. Nakon jedne ure videl je, kako se neki brodi odalečuju i on je šal dalje istim putem. Kad tamo, malo za tim, a to ti on pred sobom vidi celu neprijateljsku flotu, kakoveh 30 brodi. Videć to, Makarov naredi, da se obrne nazad put Port-Artura. Nego vraćajući se u luku dve milje dugo od otvora dogodila se na broda strašna eksplozija. Vas brod, onako strašno velik, poletel je u zrak i zvrnul se i propal na dno.

Kako je ta veli, admiralski brod naletel na to veliko zlo? O tem još nisu na čist. Japanci govore, da su oni položili pred otvor luke minu, ale najvjerovatnije je to, da je karocada „Petropavlovsk“ naletela na svoju, rusku minu, ku je kurenat nanesel na drugo mesto.

Kako bilo da bilo, velika je to nesreća za Ruse. Va Petrograde pobudila je veliku žalost. Cesar Nikolaj dojavil je odmah tužnu vijest admiralovoj udovici, a sam cesar primil je odasvud srdačnih telegrami, tako od predsjednika franceske republike Loubeta i od nemačkoga cesara, ki je brzojavil, da je „žalost Rusije u tom slučaju i žalost Njemačke“.

Karocada „Petropavlovsk“ sagrađjena je leta 1894. Nosila je preko 11 tisuć tonoladi. Imala je 54 kanuna od kojeh 4 jako teška.

Velika je to nesreća za ruski narod, ali već danas u Rusiji malo tko na sve to misli. Vojska je, a u vojsci se događa svega. Tamo mora da je čovek na sve pripravan. Rusije pak reć bi da je sudjeno, da na početku svake vojske mora pretrpet svakakoveh gubitak.

Tako je bilo i leta 1612. kad je nesrećna Rusija bila sva izrovanu i oslabljena nutarnjemi borbami. U taj teški čas posvojili su bili Poljaci i Moskva. Tu su Rusi ustali na noge i protjerali neprijatelja i umirili zemlju. Tako je bilo i za Petra Velikoga, za vreme vojske proti Svedom. Va početke sve-samo-zlo i neuspjeh za neuspjehom, dok se ni kod Poltave sreća obrnula na stranu Rusa. Tako je bilo i leta 1812. kad je Napoleon udril na Rusiju. Tako je bilo i kod Plevne prigodom ruske vojske proti Turčinu. S početka veliki gubitak, neprijatelj Rusije uživali i grdili — pak se je sreća obrnula i Rusija je smrvila neprijatelja i postidila nenavisme Ingleza i Abreje.

Tako će biti i sada. Zna se, da Rusija nima u Port-Arturu nego samo malo brodi, pak se ne more ni pomislit, da bi ona s onako malo brodi mogla nadjačat Japonce, ki su upravo na moru najjači. Drugačije će bit na kraju. Ali tu treba čekat i imet, kako je rekal vrhovni zapovednik Kuropatkin — strpljivosti i strpljivosti.

Mej tem valja zabilježiti i to, da su i Japanci ovi dni izgubili jedan veliki ratni brod, a dva da su njim bila jako oštećena. I sada, komad da se Japanci približe Port-Arturu Rusi ih poteraju. A tako je i na kraju. Do 1200 Japanac su Rusi ponbili kod

ričke Jaku. Za vrhovnoga zapovednika ruske flote va Port-Arturu imenovan je dosadašnji zapovednik ruske flote u Crnom moru. Uman je to čovek. Ruske novine pišu, da je još bolji od Makarova, ki da je bil preveć vratolomne čudi, pak je već puti i bez glave srtal u pogibelj.

Domaće vjesti.

Skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Livadama. Već se od više godina izražavala želja, da se glavna skupština naše zaslužne družbe drži jednom izvan Opjatje, da joj mogu prisustvovati i oni rodoljubi, kojima je ili radi odaljenosti ili pak radi troška teško doći u Opjatju. Toj davnoj i opravdanoj želji naših istarskih rodoljuba naše je ravnateljstvo odovoljilo ove godine. Ono je, kako javljamo na čelu damašnjega našega lista, sazvalo ovogodišnju svoju glavnu skupštinu u Livadama kraj Motovuna. Skupština će se, kako je razvidno iz odnosnog poziva, obdržavati u četvrtak, dne 5. svibnja u 10 sati u jutro. Skupštinari iz voloskog i puljskog kotara a također i oni iz kvarnerskih otoka morat će, naravno, dan prije do Buzeta i prenoćiti tu, pa onda u jutro narednoga dana krenuti put Livada. Gostovi iz Pule mogli bi osim toga i jutarnjim vlakom do Buzeta a tako i prijatelji iz Trsta, otkuda dohodi vlak u Livade u 10¹/₂ sati prije podne, dočim onaj iz Poreča dolazi u Livade već u 7¹/₂ sati u jutro. Kako se vidi, ima sveza sa svih strana, pa se nadamo, da će taj dan naše liepe Livade vrviti rodoljubima iz svih naših krajeva.

U Livadama su četiri gostione, ali ipak bi dobro uradili oni, koji žele objedovati u Livadama, da to za doba prijave tamošnjemu učitelju gosp. Ivanu Nežiću. A i ona p. n. gospoda, koja žele zaustavit se ili prenoćiti u Buzetu, neka to prije priobće gosp. Franu Flegu, veleposjedniku u Buzetu.

Do viđenja daklem u Livadama, gdje će se u liepom kolu naroda našega povesti razgovor o duševnim potrebama naših tuziće Istre.

Biskupu Nagelu na razmišljanje. „I napuni se svi Duha Svetoga i stadoše govoriti drugim jezicima, kao što im Duh davaše te govoraahu.“ (Djela apoštolska: Glava II, čl. 4.) „A kad postade ovaj glas, skupi se narod i smete se; jer svaki od njih slušaše, gdje oni govore njegovim jezikom.“ (Ibid. glava II, čl. 6.)

To je bilo veliko čudo, a danas su čudesa redka. To zna i sam Nagel. Danas ako pop va crkve ale va škole govori talijanski, a ako deca ka su va škole tega jezika ne razumeju, oni ne te razumet ni ono ča pop predika ni ča nauča. To zna biskup Nagel, pak ga pitamo mi, ča je on do sada učinil, da se takov nesmisao ne događa? Zač ako je vera — vera, i ako bez nje nima života večnega, kako će se moć spasit ona naša brizna deca va lovranskoj škole, ka su primorana, da slušaju nauk

vjere va jezike, kaga oni ne razumeju? Kada molis, mora da znaš ča molis, a osim tega ima i drugih bodjeh istini, keh valja da svaki zna. A ako ča ih znaš, valja da ih razume, a ako ča ih razumet, valja da su mu iskazane va jezike, kaga on najbolje poma. To najlepše naglasje naša vera, gdje nas uči, kako su na Dahove svi ljudi, od svakega jezika, razumeli Apostole. Da ih nisu razumeli, nijedan ne bi se bil kristol — i Isusovo trpljenje, muka i smrt bili bi zaluđni. Onputa je pomogal Duh Sveti. Danas tega ne treba, zač ima svaki narod dosta svećeniki, ki govore njegovim jezikom. I mi imamo takove svećenike. Zač pak biskup, crkvena oblast, ka mora, da se skrbi za duhovno dobro svojega stada, ne zapovede oštre svojim svećenikom, da moraju va škole naučit u jeziku, ki je deci prirodjen? Naučjuć decu vjeronank va tudjem jezike dohoć se do neizrečeno smešnih prizori. Evo vam na priliku jednega, ki se je dogodil va Lovrane pred nekoliko let:

Pok. Dragovina tumačil je dece svetu mašu — to se zna, talijanski. Deca po naj-već vanjšćaki, nisu razumeli ni slova, ča njim to govori plovani: Ma pitajte sva Lovrance, i grajana i ne grajana, ča je to „sagrifizio incremento“ pak ča te videt, da vam od stotini neće znat jedan povedet ča je to. Ale kako je pak. plovani već puti i palicu rabili, trebalo je i to naučit onako, to se zna, kako papagali. Va katekizme stoji to dakle ovako pisano: La santa messa è un sacrifizio incremento“ itd.

— Ivač pozval je plovani jednega vanjšćaka: dimmi che cosa è la santa messa? Mali Iva od straha pred plovanom palicom rekal je plaću:

— Santa maša že un . . . že un — ungvento . . .

Dalje ni moglo nebo go dste. Mi pitamo: Je li takovo postupanje morda na korist našoj svetoj veri? Biskupe Nageli! Pitat će Isus: Kako si pasao janjće moje? A ča ćete vi na to?

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Primili smo od gosp. Artura Gervais iz Jaske K. 6 sakupljenih u rodoljubnom društvancu.

Tahor u Boljunu. Nedelju, dne 10 o. mj. popodne bijaše na Boljanskom polju javna narodna skupština, koju je sazvaio sveučilišni djak Novljan. Na tu skupštinu došlo je do 500 ljudi. Pozivu sazivača odazva se poznati hrvatski buditelj naroda Stjepan Radić, koji je iz Zagreb-grada došao, da na skupštini govori. Dodjoše i mnogi rodoljubi iz Pazina, Buzeta i Trsta. Govorili su gosp. Novljan, gosp. prof. Mandić, gosp. Stjepan Radić, gosp. Franjo Flego, gosp. Dr. Crvar. Skupština i govori na istoj izrečeni duboko se dojmiše sakupljenog naroda. Hvala i čast sazivaatelju i svim koji mu bijahu pri ruci. Vivant sequentes.

Rodoljubi Drenja, Ravne, Cerovice i ostali za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Ove dneve došlo je na društinu ravnateljstvo u Volosko 561 kran, što su ih među obćinari Dreju, Ravne, Cerovice i Skvaranske sakupili narodnjači gg. Vinko Blažina iz Drenja i Ivan Dobrić-Snašić iz Ravna. Zahvaljujuć vrim enim domoročcem, preporučnjemo njim da i nadalje ustraju u tom svojem lepom nastojanju i neka njim bude pred očima, da ča oni od njih sakupljeni novci njihovemu narodu donest puno, puno blagoslova. I to, ako Bog da, koliko prije!

Berma. Biskup Nagel nezna hrvatski, kako je pak poznato, ono ča je neki dan na Voloskem govoril ne računai niš, zač se je videlo, da je ono zbifal na pamet. Biskupi prije berme izpituju decu, da vide, koliko znaju od vjeronauka. Pošto se pak naš biskup ne more osvedočit o tem, koliko znaju naša deca vjeronauka, mnogi se ljudi pitaju, da ako ča valjat ovakova berma.

Evo, kakove se samnje rajaju u puku. A ki je temu kriv? Oni, ki nam dajaju za duhovnoga poglavara Nemca. Mi reć bi, da živimo va vremena, kade se po sile dajaju najlepše i najntateje alibne Newcem i Talijanom. Svakomu, svakomu, i Abreju je bolje, nego našem domaćemu čoveku.

nikove pisarnice i eno ga već pred predsjednikom, da kuša svoju sreću.

— Što ti je ime? zapita ga predsjednik. — To i to.

Tu predsjednik zaviri u imenik na ovoj i onoj strani, pa stisnuv rasta i zavrtiv glavom, reče:

— Zao mi je, al ti moram i po drugi put reći, da si ti već odavna mrtav i pokopan; a mrtvi, kako valjda znaš, neimaju nikakvih pravica na ovom svijetu, pa po zakonu nemogu ni glasovati; zato ajd do puti uskrsnuća!

— Nešalite se, gospodine, nego mi recite, da li nestoji to i to ime u imeniku?

— Dakako da stoji, al ako nisi ti tvoj otac, ovo je ime dvojega pokojnoga oca, a ne dvojce; a sad ti velim, odlazi dokle te nismo dno zatvoriti, okine se nanj predsjednik.

— Molim, gospodine predsjedniče, nemojte tako, ono je pravo pravacno njegovo ime, samo pogledajte bolje u imenik — prihvatiti tu sa vratijuh od dvorane obćinski

podnačelnik i pritura se k stolu, da dokaže ono što tvrdi.

Podnačelnik obraće stran po stran imenik i sve nešto mrmlje, pa kad najde, što je tobože iskao, pokazuje predsjedniku prstom i vikne:

— Evo, gospodine!

— Jest, jest, imate pravo, nezamjerite, čovjek se lahko pomuti — reče tada na vas glas gospodin predsjednik i kimne našemu mladomu baštiniču, neka mu poda glasovać listić.

Mnogi od okolo stojećih narodnjaka, misleć, da se njihov volja dao podkupiti, raztuzenim arcem gledaju to šaranje i to kimanje. Ali mnogi drugi, poznajuć njegovu vjeru i njegovo poštenje, ne mogu na to ni pomisliti, nego ga samo zabljeno gledaju.

— Velim ti, listić amo, vikne mu zatim predsjednik, kako mu ga nije odmah pružio, nego ga opet očima preletao, da se ne prevari.

— Evo ga!

— Dakle za ove češ da glasuješ?

— Jest, gospodine!

Predsjednik razvije listić, stane čitati, al ima što i viditi: u listiću sve sami narodnjaci! Predsjednik gleda podnačelnika, podnačelnik predsjednika, a pisari jednoga i drugoga: al nemogu ni kud ni kamo, nego moraju da vrate u zapisnik onoliko dičnih narodnjaka, koliko su mislili svojih šarenjaka. Ruke se miču, pera škrcu, imena pišu; puk se u dvorani osvieti i kao iz jednog grla grohotom nasmije i gromovito zavapi: Živio! Podnačelnik se ukrade nekamo u drugu sobu, predsjednik se i sam smije, a narod grne iz dvorane na ulicu. I tu nastane urnebesno klikovanje našemu narodnjaku, kad je i ostalo pučanstvo doznalo, kako je narodnjak nasamario iliti prevario šarenjaka!

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Zapisnik

XVI. redovito glavno skupštino

Kotarske Gospodarske Zadruga

Volosko-Opatija,

držane u Mošćenich, dne 6. marča 1904 u 9 ura pr. p.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Pročitavanje zapisnika redovite glavne skupštine 28. prosinca 1902;
3. Izvješće tajnikovo;
4. Izvješće blagajnikovo i proračun za god. 1904;
5. Ponovna razprava o pravilima društva za osiguranje života;
6. Praktično predavanje o pčelarstvu sa pokazanjem novih košnica;
7. Inicijativa predložila.

Predsjednik:

Predsjednik g. Viktor Tomić.

Prisutni:

Podpredsjednik g. Fran Škalamera,

Tajnik g. Dr. M. Trinajstić,

Blagajnik g. V. Mavrić,

Odbornici: gg. Barković Juraj-Galović, Perišić Ivan,

Mavrović Josip, Barković Ivan, Škalamera Anton i Franković Petar.

K točki 1. Pozdrav predsjednika.

Predsjednik konstatuje, da je bila skupština redovito sazvana i da je prisutan više nego dovoljan broj članova. Otvorila skupštinu i pozdravlja sve prisutne, a osobito gosp. zastupnika prof. Spinčića, koji već drugi put posjećuje glavne skupštine naše zadruge u Mošćenich, da i tim dokaže kako mu stoji na srcu napredak našega gospodarstva i procvat gospodarskih zadruga. Pozdravi također družbinog učitelja na Voloskom, gosp. Ryšlavića koji se je rado odazvao odborovoj molbi, da kako vrstan pčelar drži danas praktično predavanje o pčelarstvu. Spomene preminule članove Tome Kumičića, koji je našoj zadruzi pristupio odmah kod njezina ustanovljenja i bio njoj vjeran do zadnjega daha, nadalje članove: Bučića Ignacija-Galovića, Ivana Župančića oba članovi već od godine 1891. Barkovića Andriju-Popića, Filipa Ivanu-Grizetića, Frankovića Josipa-Čarčića i Galovića Felice, svi članovi od god. 1892. Posljednji se izgubio na barobrodu „Petčić“. Još spomene Lazarčića Petra-Tomaža, članove od god. 1898. i pozove prisutne, da se njima na počast uzdignu sa svojih sjedala. Ako se je smrću ovih vjernih članova donedle umanjio ukupni broj članova, on je ipak veseo, što se može pohvaliti, da smo napredovali, jer je pristupilo 31 novih. Preporučiti prisutnim, neka nastoje, da se do godine uzmognemo pohvaliti, još većim brojem novih članova.

Po običaju imala se je već lanjska glavna skupština držati u Mošćenich, ali jer se lani imao promijeniti društveni odbor i jer je najviše članova iz Berseča, držala se skupština ondje, da se tim dađe većini prilika, da odabere odbor od svojeg uvjerenja. Za to se je pak ove godine sazvala skupština u Mošćenich i to u običajno doba godine.

Što se je u minulou godini uradilo i postiglo čuti će se iz tajnikova izvješća. Ako se nije učinilo više, neka se to ne odbije na pomanjkanje volje, nego na slabe sile.

K točki 2. Pročitavanje zapisnika glavne skupštine 28. prosinca 1902.

Na predlog Barkovića Jurja smatra se taj zapisnik kako pročitati, jer je bio tiskan i članovom podijeljen.

K točki 3. Izvješće tajnikovo.

Tajnik Dr. M. Trinajstić pročitao sljedeće izvješće: Na zadnjoj glavnoj skupštini, koja se držala u Berseču dne 28. decembra 1902. bio je izabran novi odbor, kojemu je red ravnati zadrugu u godinama 1903, 1904 i 1905. U odbor bila su izabrana gospoda: Viktor Tomić, Fran Škalamera, Vinko Mavrić, Juraj Barković, Ivan Galović-Perišić, Josip Mavrović, Ivan Barković, Anton Škalamera, Petar Franković i Dr. Matko Trinajstić.

Ovaj je odbor porazdielio među sobom odborske časti tako da je bio odabran opet predsjednikom gosp. Viktor Tomić, podpredsjednikom g. Fran Škalamera, blagajnikom g. Vinko Mavrić a tajnikom gosp. Dr. M. Trinajstić.

Jer valjanost izbora po zakonu o gospodarskih zadruga ovaj o potvrdi c. kr. namjestnika, zamolio se tu potvrdu i postiglo ju se sa odpisom 24. junija 1903 Broj. 16581.

Odbor je započeo svoj rad izdavanjem poziva na sve posjednike i gospodare obćina Volosko, Lovran, Mošćenice i porezne obćine Poljane, neka u korist svoju i za napredak zadruge pristupe u što većem broju kako članovi. Releto njim se ondje, da ako zadruza nije mogla do sada razviti željene djelatnosti, imala se to pripisati samo slabom odzivu onih, za koje je ustanovljena i da u zajedničkom radu svih leži napredak i zadruge i pojedina, jer samo tako ćemo se i na gospodarskom polju

izpeti na onu visinu, na kojoj se napredniji narodi nalaze. Da se nebi odboru kazalo, da je teško za nečim, što se u današnjih prilika postići ne dađe, nije se pustio u obećanje ovoga ili onoga, nego samo izrazio svoju dobru volju i tvrdu namenu, da uzradi za razvitak gospodarstva u svojem području koliko god mu budu sile dopuštale i da bude u svih gospodarskih potrebah članovom savjetnik, pomoćnik, posredovatelj i poticatelj.

Osim podpredsjednika i blagajnika g. Fr. Škalamera i Vinka Mavrića, primili su drage volje na sebe skrb i brigu za primanje prijava članova i nabavu gg. Higin pl. Peršić za Lovran i g. Andrija Peršić za Poljane. Na tomu neka njim bude ovdje izrečena hvala, a ujedno i molba, da i u naprijed tako krepko podupiru zadrugu odbor.

Njihovom zauzimanju i onom ostalih odbornika i mnogih zadrugara imadno se zahvaliti, da je pristupilo u minulou godini 31 novi član.

Koncem godine 1902. bilo je upisano 144 člana od tih je umrlo 6 a ostupilo nije nijedan. Odbivši ove od broja 31 pristupilih članova, to se je društvo pomnožilo za 26 te broji koncem godine 1903. svega skupa 169 članova.

To nije još ni izdaleka ono, što smo mi u skupštini 28. decembra 1902. želili, da u minulou godini bude, ali svakako možemo se zadovoljiti i time, pošto je pristupilo skoro tri puta više novih članova nego predprošle godine, i pošto vidimo, da ako i po malo, ali ipak uvijek rastemo u broju. To nam podaje nađe, da ćemo se moć i do godine tako pohvaliti, a poslije možda teško da nam to bude više trebalo, jer će se po svoj prilici uvesti novi zakon o gospodarskih zadrugah i tada će biti svim posjednikom i gospodarom red da budu pod mora članovi preustrojenih zadruga.

Kako su se minule godine imali promijeniti odbori pojedinih zadruga, tako se je morao promijeniti i stalni odbor zemaljskoga gospodarskoga vieća. Gospodarske zadruge kotara voloskoga i pazinskoga imaju pravo izabrati po svojih predsjednik jednog člana toga obora. To pravo su one i vršile, te većinom glasova odabrala gosp. Dr. Matka Laginja, koji je predsjednikom po seštrine nam zadruge zastavke.

U zadnjem tajnikovom izvješću izrekla se bojazan, da se filokserska ili trsni ušenac već u našoj najbližoj blizini taj. To se je žalibože i obistinilo, jer nisu od onda ni tri mjeseca protékla i pronalazili su se u mošćenickoj Dragi. Čim je to odbor saznao, prijavio je to odmah c. kr. kotarskom poglavaru, te molio, da se odašalje onamo čim prije novoimenovanoga putujućega učitelja gospodarstva, neka na licu mjesta sam bolje stvar razvidi te, ako se zaraza žilja potvrdi, uputi gospodare kako se imaju proti novom neprijatelju loze boriti. Jer se za dva mjeseca nije na tu molbu imalo odgovora, odbor je požurio rješenje i tad je početkom mjeseca junija poslan spomenuti gosp. učitelj. Praćen zadrugnim tajnikom obašao je vinograde u mošćenickoj Dragi i našao filokseru razširenu po velikom dielu njezinih vinograda, te pokazao ju i onim, koji toga do onoga dana nisu vjerovali. Davaši njim potrebite upute i pouke, pošao je s tajnikom u Berseč, gdje je pregledao zadrugu vrtao i razne vinograde i počuo mnogobrojne slušatelje o raznih vinogradarskih pitanjih. To isto je učinio i u okolici tovranskog, dočim u Poljanah mu je to zapričala velika kiša. Osim u mošćenickoj Dragi, nije drugdje nigdje našao filokseru.

Po njegovom savjetu je naša zadruza još u juniju mjesecu molila vladu, da bi dala podršku za uređenje uzorna vinograda u Dragi mošćenickoj baš u vinogradu najprije i najviše zaraženom, da bude vinogradom za uzor, za pouku i za poticalo k racionalnijem gojenju loza. Žalibože nemamo do danas, uzprikos požurnici od 23. novembra nikakova rješenja niti na tu molbu, ni na drugu u isti čas podnešenu, kojom se molilo, da se u Berseču drži nekoliko dana poučni tečaj o vinogradarstvu i da se u tu svrhu opredijeli malenu podporu onim, koji budu taj tečaj polazili, kako to vlada već čini za kvarnerske otoke u Krku, a za druge krajeve drugdje. Nadamo se ipak, da nam molba ne će biti odbijena i da će se učiniti u ovoj godini što se nije moglo učiniti u lanjskoj. Lani smo izposlovali od vlade podporu od K 400 za daljnje radnje u zadrugu vrtao. Ova podpora nije još sva potrošena, jer nam je bilo obećano, da će doći opet u jeseni na lice mjesta g. putujućeg učitelja poljodjelstva i da će nam on kazati i opredijeliti što se ima učiniti. U jeseni nije došao jer nije mogao doći, al pribičeno nam je, da će doći u proljeće. Onda će se nastaviti potrebite radnje.

Kako lani tako ima i ove godine u zadrugu vrtao preko 10.000 roza riparije portalis i rupestris montikole na raspodjele gg. članova. Pozivljemo opet neka se javi brzo komu trebaju, jer zalihni nije baš velika. Preporučujemo, da si svatko uzme radje roze, nego li šilavice, pa da si šilavice sam doma priredi. Za one, koji vole šilavice smo molili vladu, da nam dade 1500 rupestris montikole i 1500 riparije portalis, Lani smo jih isto tako primili i porazdielili među članove. Molili smo također vladu, da bi nam dala za zadrugu vrtao do 400 loza navrnutih ili cjeplanih za vrsti rana stolna grozdja, jer takova, osim malvasije, ovdje je malo i jer se takovo,

obzirom na blizinu Riecke i Opatije, u ovim stranama osobito preporučuje. Nema dvojbe, da će nam biti toj malenoj želji zadovoljeno, pa će moć gg. članovi sljedećih godina dobiti svježih cjepova za navrćanje tih vrsti u svojem vinogradu. Toliko je bila zadruza na ruku članovom u borbi proti filokseri.

Kako obično, išlo se je na ruku i u borbi proti peronospori i proti pepelu.

U tu svrhu nabavilo se 6 novih škropilnica od domaćega obrtnika Josipa Spinčića, tako da jih zadruza ima sada svega skupa 85. Osim toga popravilo se više starih škropilnica.

Nabavilo se skupno za naše članove 3700 kg. žvepla i 750 kg. modre galice. To se nabavilo samo za članove u Voloskom, Opatiji, Poljanah, Ili, Lovranu i Mošćenich, dočim oni iz Berseča su volili nabaviti netko kod jednoga netko kod drugoga trgovca. Kako su bili posluženici ne znamo, al to znamo, da je bilo u kotaru trgovci, koji su prodavali žveplo ili sumpor od 52% finoc za istu ciju, za koju je zadruza davala svoje mnogo finije. Dočimna svjedodba „Kmetijskog kemijskog preskušališta za Kranjsku u Ljubljani“, nalazi se u spisih zadruge. Kodro su koristi imali oni kmeti od žvepla kupljenoga kod drugoga, trgovca, neka se sudi po tome, da najmanji stupanj finoc žvepla za pošipanje loze treba da je barem 65%. A oni su radili sa onim od 52%.

Bilo bi doba, da se svi već jednom uvjere, da zadruza ima kod skupne nabave uvijek gubitka i da radi sve nakanom, da članovi dobiju što bolju robu za što manju ciju. Za to bi svi članovi morali skup kupovati, pa makar plaćali nešto skuplje, nego u nepouzdana velimo nepouzdana trgovca. Ako je u zadruge kadkad skuplje, al je mnogo bolje.

I žveplo i modru galicu je zadruza nabavila kroz „sveobću svezu gospodarskih zadruga u Austriji“.

Da uzmogne odmah plaćati nabavljenu robu, otvorila joj je potrebit za to kredit Posujsnica u Voloskom uz podpis predsjednikov i tajnikov. Neka joj bude ovim ovdje izrečena hvala.

Skuphu nabavu je zadruza provela takodje za nabavu kemijskih gnojiva, te je kupila 3500 kg. superfosfata. Osvjedodben o koristi kemijskih gnojiva i u želji, da se ta uporaba čim više proširi, odbor je išao korak dalje, te je na račun zadruge nabavio i drugih gnojiva, kao solične pepelike (kalija) i čilske salitrovne; priredio posebne smjese u ukupnoj težini od 850 kg. za razno povrće i za cveće i to dao razdieliti među članove po učiv je o uporabi istih. Mnogi su se osvjedočili o koristi kemijskoga gnojenja, te su se za to i naručbe za godinu 1904 povećale.

Odbor nemože nego toplo preporučiti svim članovom, da se u što većoj mjeri posluže kemijskim gnojiv, jer će tim znatno koraknuti u svojem gospodarstvu.

Osim spomenutih nabava, odbor je po naručbi nekih članova nabavio 10 kg. ljelarije i 12 kg. duhanškoga ekstrakta. Za nekoje je posredovao oko izpitivanja bolesti voćaka, maslina i trsja, šiljuć vještaku na pregledanje grančice, lišće i žile, te pripodjuć ondu vrst bolesti i liek proti istoj. Dao je također pretražiti masline u kotaru, da se vidi je li se i kod nas pokazao štetonosni kukac hyalesinus oleiperda, koji drugdje nanaša velikih šteta. Na sreću nije ga se kod nas još vidilo.

U nasem političkom kotaru je hranjenje svinja veoma razšireno. Dok jih je koncem godine 1902 bilo u cijeloj Istri 36.534, bilo ih je u našem političkom kotaru 7089, daleko skoro petina svih. Po redu broja bio je treći. Od onih 7089 otpada jih na sudbeni kotar podgrađski 1320, a na naš kotar voloski 4497, od tih pak otpada na područje naše zadruge 1687 a na ono kastavsko 2840.

Kad je zadrugu predsjedništvo bilo upitano, koliko bi se svinjskih naskočnih postaja imalo ustanoviti u području ove zadruge, odgovorilo je, da kad bi se htjelo domaćini svinjama doskočiti i pokriti potrebu ovoga područja, htjelo bi jih se barem deset. Na 18. junija mjeseca primila je zadruza četiri glave, dva samca i dvie samice pasmine yorkširske. Dvie se je odmah smjestilo kod g. Antona Frankovića-Štranbića u Berseču br. 99, a druge dvie nije uza sve razpitivanje moglo smjestiti nigdje, u našem području, pak jih je poverila Josipu Bačiću-Matiću u selu Janković ozgor Voloskoga. Čudno je što se svi suzežu primiti je, kad po pogodbi tko primi blago nije obavezan na drugo, nego da ga hrani dvie godine i da prve ili druge godine dađe bađava zadruzi jednog samca i jednu samicu od 4 do 5 mjeseci. Sve ostalo, pa i one dvie glave, što ih prima, ostaje njegovo.

Obzirom na silan novac, oko 150 tisuća kruna, što idje iz našega kotara za praće i obzirom, da se veoma često dogodi, da kupac izgubi i novce i prase, jer mu one crkne malo iza dobave, preporučili bi, da je naš kmeti stanu sami uzgajati. Kada bi tko htio i ove godine preuzeti dvie glave, zadruza će ga rado poslužiti u iste uvjete, kojimi je to lani učinila, nadam, da će nam zemaljsko gospodarsko vieće poslati bolje glave od onih lani poslanih, jer one mu nisu baš na dlaku.

Liep je korak učinila lani zadruza sa promicanje živinogojstva tim, što je pokrenula misao o ustrojenju društva za osiguranje života u mjestnoj obćini mošćenickoj.

U tu svrhu priredila je pravila i sazvala za dan 23. aprila 1903 izvanrednu glavnu skupštinu u Berseču, na kojoj su bila pravila prihvaćena, te onda podnešena vladi na potvrdu. Ova nam jih je na 16. decembra povratila pitajući, da se nešto promieni i da će je onda potvrditi. Za to ih je odbor danas opet donio na pretes.

Bila je zadruga upitana za mišljenje, da li bi uputno i potrebno bilo, da se u njezinom području ustroji jedna magareća naskočna postaja, a ona je odgovorila, da se te potrebe ovdje ne čuti obzirom na to, da ovdje nema nego 85 što magaraca što magarica, a kobilja jedva 18. Amo se nisu ubrojile one, koje su u Opatiji i Voloskom i koje se rabe za podvoz, a ne za razplod.

Uvjerena, da u Istri neće biti među našim pukom pravoga napredka u gospodarstvu, dok ne bude školama i živom rieči poučen, naša se je zadruga pridružila skupnoj molbi drugih zadruga na c. kr. ministarstvo, da se u Istri ustroji jedna gospodarska škola sa hrvatskim naukovnim jezikom, da se namjesti putujući učitelj poljodjelstva u svakom političkom kotaru po jedan i dase odstrane neke nepravdnosti na zemaljskom gospodarskom vieću. Na tu molbu nije se dobilo odgovora, al dobro je, da onamo gore često čuju naše želje i naše jade.

Jer u Istri nema gospodarske škole, zadrugni odbor je radio, da se barem koji mladić natječe za besplatno mjesto u gospodarskoj školi u Grmu, Žalibože nije uspio: nekoi nisu htjeli, a koji bi htjeli nisu mogli zbog inih zaprijetki i obveza.

U lanjskoj glavnoj skupštini pala je rieč, kako bi dobro i korisno bilo, da se po naših plovanih ustanove male posujilnice. Odbor je nastojao, da do toga dodje i zbilja postiglo se, da je zauzećem ravnateljstva Posujilnice na Voloskom ustanovljena jedna takova posujilnica u Berseču pod predsjedništvom našega zadrugna podpredsjednika; za Bersečem se poveo Lovran. Nadamo se, da će se pak za njimi povesti i Mošćenice.

Sa našimi posestimami gospodarskim zadrugami smo bili uvijek u prijateljskih odnosih, pače sa krčkom zadrugom smo zajedno i nabavili sve gospodarske potrebstine. Te ćemo mi odnošaje i napred brižno negovati.

Ako još dodademo, da smo prošle godine primili i riečili 170 spisa, dakle skoro četiri puta više negoli predprošle godine, smo iscrpili u glavnom sve, o čem smo morali skupštini izvijestiti.

Po tom mogu gospoda članovi uviditi, da odbor nije stao prikrštenih rukuh, nego, da je sa svojimi, ako i slabimi silami, radio za dobro zadruga i zadrugara onako krako je najbolje znao.

Na tom putu neće sustati, pa se nada da će ugledna skupština njegovo nastojanje primiti na znanje i odobriti a gg. članovi truditi se, da čim više novih članova pribave.

Predsjednik upita ima li tko što prigovoriti ili pritužiti se.

Gosp. Frano Skalamera moli da se izpravi izvješće u toliko u koliko ima u zadrugnom vrtu ne 10.000, nego oko 20.000 rozga na raspoloženje.

Gosp. Barković Juroj se prituži, da su nerasti i svinje, što jih je zemaljsko gospodarsko vieće poslalo u ovaj kotar jako slabi i neodgovaraju svojoj svrsi. Bolje da nam ne šalje nikakove nego ovakove.

Gosp. Antan Franković opazi, da nije nikakovo čudo, jer kad se je išlo po nje u Pazin, onaj, koji je tim raspolagao, je zapoviedio neka se nama 'dadu' i piš piccoli!

Predsjednik uzimlje to do znanja za dalnje korake. Iza toga bude tajnikovo izvješće jednoglasno odobreno i primljeno.

K točki 4. Izvješće blagajnikova i proračun za godinu 1904.

Blagajnik V. Mavričić pročitao obračun za minulu godinu 1903., koji glasi:

Obračun za godinu 1903.	
Prihod	K
1. Pristupnine	20.—
2. Članarine	411.20
3. Lovske karte	357.10
4. Globe	—
5. Podpora od Vlade za vrt	400.—
6. " " od Posujilnice u Voloskom	50.—
7. Posude primljene	2132.10
8. Prodaja gnojiva	160.35
9. " " modre galice i žvepla	1747.37
10. " " orudja, sjemenja i duhanskog ekstr.	25.—
11. Trava od vrtla	20.—
Ukupno K	5332.12

Razhod	
	K
1. Upravne knjige i tiskanice	97.50
2. Upravni troškovi	74.09
3. Posude povraćene	2298.53
4. Gnojiva	342.91
5. Modra galica i žveplo	1876.46

Prenos K . 4684.49

6. Nabava 6 novih škropolnica, popravak starih, nabava inog orudja, sjemenja, duhanskog ekstrakta i vožnje	436.70
7. Radnje u vrtu	74.40
8. Razno	66.05
9. Saldo za godinu 1903.	70.48
Ukupno K	5332.12

Pojedine stavke prihoda i razhoda razjasni Dr. M. Trinajstić. Stavka 3. razhoda pokazuje veći iznos povraćanih posuda nego li odgovarajuća stavka primljenih, jer se izplatilo manjak od K 176.48 godine 1902. Na koncu godine je bilo još K 50 nepovraćanih.

Za gnojivo se je primilo manje nego se je izdalo, jer svi nisu još bili platili naručenu robu i jer se više gnojiva razdielilo badama među članovi, kako je to navedeno u tajnikovom izvješću.

To isto valja i za nabavu žvepla i modre galice, pošto je ostalo još oko 900 kg žvepla neprodana.

Ove godine izkazuje veći potrošak stavka prva, jer, budući se uredilo knjigovodstvo, imalo se nabaviti više knjiga i tiskanica.

Nakon toga pita predsjednik, imali tko što prigovoriti ili pitati kakovo dalnje razjašnjenje.

Nitko se ne javi i predsjednik pozivlje neka se glasuje je li se odobruju računi i je li se odboru podjeljuje absolutorij. — Odobreno jednoglasno.

Blagajnik pročitao proračun za godinu 1904, kako ga je odbor priredio i koji glasi:

Proračun za godinu 1904.	
Prihod	K
1. Ostatak od godine 1903	70.48
2. Članarine	400.—
3. Lovske karte	350.—
4. Prodaja gnojiva	360.—
5. Prodaja modre galice i žvepla	1640.—
6. Podpore	50.—
Ukupno K	2870.48

Opravdava veći prihod od prodaje modre galice i žvepla i gnojiva, nego li potrošak za nabavu istih tim što će se ove godine svakako utjerati ono što neki du-guju za gnoj i tim što još imamo neprodana sumpora.

Barković Jure tuži se, da ima više škropolnica starijeg sustava, koje su skoro neuporabive. Treba malo po malo ove odstraniti i nadomjestiti je novimi. Predlaže, da se već ove godine kupi dvanajst novih

Mnogi drugi članovi se isto tako tuže, te V. Mavričić predloži, da se zaključi nabava 12 novih škropolnica, jer to dopušta i svota proračunana u to ime od odbora, a ujedno neka se ovlasti odbor, da može u to ime potrošiti i veću svotu, ako bude prihod sa pristupom novih članova ili sa izplatom zaostale članarine veći.

Higin pl. Peršić preporučuje, da se od škropolnica što se budu nabavile, doznače dvie u Lovran, gdje je broj članova narasao, i također jednu prašilicu za sumpor.

Primljen je predlog g. V. Mavričića i obećano, da će se uvažiti preporuka Higin pl. Peršića.

Mnogi su izjavili želju, da bi došao do njih putujući učitelj gospodarstva.

Dr. M. Trinajstić probuđuje, da je primio privatnu viest, da će po svoj prilici biti uslišana molba zadruga, upravljena na vladu, kojom se pitalo, da bi se držao poučni tečaj o vinogradarstvu. Po onoj viesti bi se imalo držati jedan tečaj u Berseču, jedan u Mošćenich i jedan u Lovranu. Ako se to obistini biti će zadovoljeno i želji i potrebi velikog broja gospodara.

Iza toga bude potvrđen proračun za godinu 1904 kako ga je odbor predložio.

K točki 5. Ponovna razprava o pravilih za osiguranje živina.

U ime odbora izvješćuje Dr. M. Trinajstić, da pravila prihvaćena na izvanrednoj glavnoj skupštini od 28. aprila 1903. nisu bila od ministarstva odobrena. Ono zahtjeva, da se izključi posvema osiguranje stoke za slučaj neuporabivosti i da, ako se hoće ostati kod osiguranja goveda, svinja i konja, neka se ustanovi za svaku vrst posebnu osiguravačku zakladu. Preporuča, da se izpusti posve osiguranje svinja i dajc razumjeti da je više sklonu društvom po sustavu stalnog prinosa, nego li onim po sustavu razdiobe odlikovane.

Kako o koristi društva za osiguranje stoke, tako i o raznih sustavih bilo je dosta govora na spomenutoj glavnoj skupštini. Onda su se i pretresala obzirna pravila. Jer nam je vrijeme prekratko, jer imamo čuti još navješteno predavanje i jer mnogi žele u crkvu na sv. misu, koja imi do mla početi, an predlaže da današnja glavna skupština povjeri i naloži predsjedništvu neka preradi pravila prema zahtjevom, što ih stavlja c. k. ministarstvo izključiv od osiguranja svinje i sve cjelokopitne živine, te se ograniči na samu goveda uvedbi sustav po stalnom prinosa.

Nakov kratke zaspriave bude ovaj predlog prihvaćen.

Tada predsjednik, na obzi zahtjev prekine skupštinu u 10 1/2 ura najaviv, da će se nastaviti odmah iza svete mise.

U 11 1/2 ura predsjednik otvori opet skupštinu i

K točki 6. Praktično predavanje o pčelarstvu sa pokazanjem novih košnica

podiei rieč gosp. učitelju Ryšlavomu

Pozdraviv zadrugare on započe svoje predavanje opisujuć pčele radlice, trutove i kraljicu i nabroji njihove vrsti. Nastavi pak učeć kada jih treba kupiti, što su košnice i koliko jih je vrsti, što su oltviri, satovi (saće), stanice, umjetno saće. Pokaza dvie košnice sa pomničnim saćem te jih opiše, razstavi i dokaza njihovu prednost. Pouči goje i kako treba da bude uređen pčelinjak kakova sve orudja treba pčelaru. Opiše život i rad pčela, kako rade med te kako i kada se med pobira, kako se pčele prezimljuje, krako i kada se pčele roje, kako se plode kraljice, kako se zaprieči, da se trutovi legu, kako se pčele hrane, kako kradu, koji su njim neprijatelji (u ove metne u prvi red slabe pčelare), kako jih se od njih brani, kako njim se skrbi za pašu i koja je najbolja, a završi doltazujuć korist pčelarenja i preporučujuć list „Hrvatska pčela“.

Skupštinari su pomno pratili liepo i jasno predavanje i često preklidali pitajući razna razjašnjenja. Na koncu se predavatelju zahvali g. predsjednik, a on obeća, da će u ljetu doći još jednom te dati opet pouke onim, koji je budu želili, što su svi rado primili do znanja.

K točki 7. Ivi predlozi.

Gosp. zastupnik prof. Spinčić zamoli rieč, da se zahvali na predsjednikovom pozdravu. Bio je ovdje drugda, a došao je i danas, jer rado zalazi med narod, da čuje njegove želje i njegove tužbe, te je iznese ili na zemaljskom saboru ili na carevinskom vieću. Predje na to da iztakne kako su gospodarske zadruga važne za napredak gospodarski. One ne mogu napredovati, ako nemaju tko se za njih žrtvuje. Polazujuć kako se uspješno žrtvuje predsjednik sa celiom odborom za zadrugu, pozivlje članove, neka svatko nastoji sa svoje strane, da ona još liepše procvate. Tim će raditi dobro za se i za ovaj divan kraj, gdje smo ugledali božje svjetlo.

Ovo je tek okostnica liepog govora gosp. zastupnika, kojim se je zahvalio na pozdravu i kojem su se prisutni odužavali sa gromkim živio!

Gosp. Skalamera Frane prituži se, da još nije u ovom kotaru popunjena govedja naskočna postaja i preporučuje predsjedništvu, da kod zemaljskoga gospodarskoga vieća požuri uredjenje te postaje.

Zatim predloži, da bi se imalo držati više izvanrednih glavnih skupština, kako se je jedna lani držala i da bi se držalo onda kakovo poučno predavanje.

Predlog je primljen.

Dr. M. Trinajstić pročitao brzojav poslan od glavne skupštine 28. decembra 1902 na ministra predsjednika, kojim ga se molilo, da u interesu domaćeg vinogradarstva bude otkazan trgovački ugovor sa Italijom. Pripovieda za tim kako je taj ugovor bio doista otkazan, kako su tekl pregovori za sklopljenje novog ugovora, kako je bio utanačen neki provisorij, kako je po njemu došlo iz Italije k nam toliko vina; da se ona može celiu godinu proći bez klauzole, kako se u svih vinorodnih krajihi drže sa-stanci u svrhu, da se prosvjeduje proti nizkoj carini ta lijanskog vina i kako se takov jedan sastanak baš danas u Mariboru drži. U tom obćem zauzimanju ne smijemo ni mi šutiti. Predloži da glavna skupština, kako se je lani pridružila svim onim, koji su pitali otkaz trgovačkog ugovora sa Italijom, ove godine skupa šinjima pita, da bude u novom trgovačkom ugovoru sa Italijom odmjere-na uvozna carina od 24 forinta na vino i neka predsjedništvo ovaj zaključak glavne skupštine sa predstavkom podastre ministru predsjedniku, ministru trgovine i ministru poljodjelstva.

Ovaj predlog bude primljen sa oduševljenjem.

Jer se više nitko ne javi prešlo se je na srećkanje 10 gospodarskih koledera, 4 knjiga o pčelarstvu, dvih novih košnica i 20 noževa Kund za čiepanje loza.

Za tim predsjednik još jedan put pozdravi članove i zatvori skupštinu u 2 ure poslje podne.

Viktor Jomičić,
predsjednik.

Dr. M. Trinajstić,
tajnik.

A do kada će se durat? Dokle god ne budu sami naši ljudi oće otvoriti i dokle god ne budu počeli od svojega praga tirat tudje nametaličke.

† Albert Rieger, pravnik, pastorak veleuč. gosp. Dr. Laginja, umro je nedjelju, dan 17. t. m. u Pulj nakon dugotrajnog i nemogućeg bolovanja u cvjetu mladosti. Rasvjetljenju majci, predobrom mu hranitelju i ostaloj rodbini naše iskreno saosjećao!

Čemu se dat? Jedan šperlenta s očali je neki dan govorio, da on je vavak študijal, da naš Lovran, se ne zove Lovran, nego La-u-rana, pak da će vavak tako pisat. Ime tega šperlenta čemo drugi put javit — a za sada mu sporučamo samo će ti se dat muho de rana!

Sumporaste žigice u korist istarsko društvo. S upućene strane nam se javlja, da u promet uvedene najjeftinije sumporaste žigice u korist društva sv. Cirila i Metoda u Istri, koje narod najradije upotrebljuje ne nalaze onu prodju kako se očekivalo. Bit će valjda zato, jer trgovci i drugi prodavaoci nisu još dovoljno obavješteni, da je i ta vrst žigica nedavno stavljena u promet. Zato se na tu okolnost upozorjuju i umoljavaju, da se u interesu istarske družbe pobrinu, da se tih žigica, što više raspata.

Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru razaslalo je ovih dana na sve ugledne odbore društvenih podružnica sljedeći poziv: Podpisano časti se pozvati taj ugledni odbor na glavnu redovitu skupštinu družbe, koja će se obdržavati dne 5. svibnja 1904. u Livadama. Pozivlje se ujedno taj slavni odbor, da nesei potrebito, da bude i ta podružnica na skupštini zastupana. Dnevni red skupštine biti će objavljen u „Našoj Slogi“ i u „Narodnom listu“.

Ženska i muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Voloskom obdržavati će u subotu, dne 23. o. m. u 5 sati popodne u čitaonici „Bratimstvo“ svoju godišnju glavnu skupštinu. Pozivlju se sve članice i članovi, da na tu skupštinu dodju.

Čuvajte se izsevljivanja u Brasiliju. Ministarstvo unutarnjih poslova doznaje, da se je u Rio Janeiro. ustrojilo jedno poduzeće „Empresa de Colonisacão brazileira“, koje bi imalo naći u Europi kapitala za kolonizirati puste krajeve republike Brazila. Utemeljitelji toga poduzeća jesu neki Fran Travinski, Andrija Traum i Aleksander Pronst, koji se trude, da od brazilijske vlade dobiju u svrhu kolonizacije zemljišta. Ovo zemljište bi oni razdělili na komade od 15 rali i naselili sa Slavenima iz Austro-Ugarske. Ovi bi dobili put, malu pomoć za prve mjesece a morali bi obeznet se kroz 20 godina davati društvu polovicu prihoda svoje zemlje. Ministarstvo upozoruje sve državljane, da neida ovomu pustolovnomu poduzeću, koje u ostalom neima jošte ni novca ni zemlje, na lipek. Koji se bude pustio prevariti, doći će u koju brazilijsku pustinu, golimi rukami prez poznavanja jezika ni zemlje, tako da će od glada poginuti. Zato čuvajte se toga sleparskoga poduzeća.

Zaludu je tovara gonit na most kad neće nego pod most. Mi već toliko let pišemo, govorimo i dokazujemo, da je Krstić plaćen, da naš puk u Istru vara i da sve ono ča on učini, reče i napiše, je učinjeno zato, da se naš neuki puk zavede, zaslepi i da se ga tako privede pod talijansku oblast. Tako čitamo va zadnjem broje Krstićeve „Nesloge“ jedan razgovor med Matinom i Jožinom, ki je pun takoveh bedastoć, keli nebi ni pas na masle polokal. Tako piše, da je kapitan Manussi prilikom dolazka Njegovu Velicanstva zabranili, da se ne sme vijat nijedna hrvatska zastava a videli smo ih svi na stotine; i sam Arbanas dobro zna, da kapitan Manussi nemore zabranit hrvatskih banderi zač ga je premalo va bragedah. Nadalje piše laž, da je naš Cesar htel zavestaviti se pod Kastavakim slavinom, al da je kad je pod slavinom došal rekao ko-čijaš neka goni napravo. Vidi ga malo Arbanasa. On je sedel z našim Cesarom a karoće pak je čul ča ne? A svi znamo, da je bilo već prvo odlučeno sve, kade će

se naš cesar zavestaviti i s kom će govoriti. Isto tako laže, kad piše, da je na audiencije u Opatije naš Cesar pital veprinačkoga župana Anšula Stiglic, va kem jezike hoće da govori. Cesar ni ni besede spragovoril sa gosp. Anšulom, ki se je onde držal kako jedna pulena tako da ga je moral Cesaru predstaviti naš načelnik Dr. Stanger. Nadalje piše, da se je tom prilikom vijala na „Krstićevom palacu“ uz crno-žuto i austrijsanska bandera. Kade je ta Krstićev palac? Morda hotel Virant? Al pa mačja kula? Hotel Virant je od gosp. Minaka a „mačja kula“ je od stare Ambrozinke. Dakle kade je ta Krstićev palac? Ako misli mačju kulu onda čemo ga spametiti, da se je na istoj leta 1894. kad je cesar prvi put došal v Opatiju vijala samo jedna strašno velika hrvatska trobojnica. U ovo deset let je Krstić postal od Hrvata Talijan, pak socijalist, pak opet Talijan, pak Arbanas, pak Istran itd. itd. Ki tako menja politička osveđenja i misljenja more menjat i bandere. I takovemi laži pita Arbanas svoje prijatelje! Al ih mora držat za velike bedake, kad njim takove bedastoće piše. Nego njim je i najveća bedastoća pametna i nekrupnija laž istina kad njim ja jedan Krstić napiše. Na čast njim bilo. Zaludu je tovara gonit na most kad neće nego pod most.

Ovde Austrijak ondo anarhist. Krstić va zadnjom „Nesloge“ piše hrvatski o našem presvetlom Cesaru kako najbolji i najvernej Austrijanac, a va talijanskom članku „La Spia dell' Istria“ ruga se jednomu Talijanu, ki da je bil na blagoslove banderi od veterani, ki da su verni kako nijedan cesaru; ruga se Talijanom z Istre, ki gredu na plesi i svečanosti c. k. oblasti, šilju svoju decu va nemačke škole, pozdravljaju austrijske ministre itd. Dakle va istem broje se Krstić prikazuje svojem prijateljem hrvatske jezika kako Austrijak a Talijanom kako Antiaustrijak. To je maškara ča ne?

Mir mir. Tako piše talijanski plaćenik va istem broje svoje „Nesloge“ pozivljac Istrane obeh narodnosti na slogu i mir, koji da je za dobro naše Istre potrebit. Ponajprije hteli bimo mu reć, neka se on brine za ča drugo a ne za Istru. On ni Istran nego Arbanas pak je njemu stalo do Istre kot ni do lanjskega snega. Ona čemo mu povedat (al on to dobro zna, nego čini fintu da nezna, samo za trublje varat) ki je za mir i slogu v Istre i ki ni. Znano je, da je kod zadnjega zasjedanja istarskega sabora naš zastupnik Dr. Laginja doviknul Talijanom: Gospodo bilo bi dobro, da se već jedanput pomirimo zač ako se budemo i dalje med sobom klali pozobat će nas Nemci sve i Hrvate i Talijane. Na to mu je Dr. Cleva odgovoril: „Mi smo pripralni pomiriti se, samo priznajte da je Istria talijanska zemlja.“ Neke reče Krstić, da ni Cleva ovako rekao ako ima obraza. Dakle Talijani neće da bude Istria istarska nego oni će da bude talijanska i po tem, da mi, ki nismo, ki ne moremo bit Talijani zastajmo svoj jezik, svoju narodnost i postanemo Talijani. Moremo mi na takav mir pristat, reci, Arbanase, ako imaš još reče poštenja va sebi? Kad su meseca marča bile na bečkoj univerze one barufi mej slavenskimi i talijanskimi študenti z jedne i nemškemi z druge strane, su se slavenski deputati va Beču dogovarali s talijanskemi, kako bi se oni va parlamentu i za buduće složili proti Nemcem, a puli tega se je govorilo, da bi se morali i doma pomirit Talijani s Hrvati i Slovenci. Da se to dostigne bili su odlučeni tri naši deputati i tri talijanski, mej kemi i istarski zemaljski kapetan Dr. Rizzi. Na 11. o. m. imali su se sastat teh šest deputati va Trstu, da se dogovore o načinu pomirenja. Nego još pred Vazmom je Dr. Rizzi pisal našim deputatom, da Talijani neće na 11. aprila prit va Trst na dogovor za pomirenje, zač da sada ni još vreme za to. — Arbanase reci, ki je za mir i slogu? Hrvati ili Talijani?

Naše predplatnike, koji nam nisu još poslali predplate molimo da to učine čim prije.

Mjestne vjesti.

Samoubojstvo. Utorak zapolne prišal je va nesrećni talijanski kavin (k Tirmannu ale Kleinu kako čete?) neki nepoznat, mladi čovjek. Posel se je za stol, popil tri biri i va hipe, kada ni nijedan bil blizu, hitil je vase z revolvera i ostal na meste mrtav. Ne zna se ki je to bil, ni otkuda, zač mu se ni va žepah našlo nikakoveh papiri. Neki da su ga videli pekijat okole po Opatiji.

Fuka je umri. Poznati Fuka, ki je već tolike leta vozil s omnibusom mej Opatijom i Lovranom, umri je u nedelju u jutro. Bile su mu 52 leta. Bil je dobrčina — poznavalo ga je staro i mlado. Bog ga pomiluj!

Gostova ima v Opatije neč manje od 2000 tisuć. Svakako lepi broj za ovu dobu!

Tabla na c. k. carinarskom uredu. U Voloskom imademo c. k. carinarski ured, al ta je jedino za Talijane i Njemce, pošto ima samo njemačko-talijanski napis. Hrvatskom jeziku dakako ni traga.

Slavnom c. k. financ. ravnateljstvu u Trstu preporučamo, da naloži, da taj ured ima i hrvatski napis.

Sveta berma na Voloskom. Subotu, dne 16. o. m. e podne došao je tršćansko-koparski biskup Dr. Nagel u Volosko. Dočeka nije bilo nikakvog izim što su ga pred crkvom pozdravili voloski župnik Monsignor Zamilč, načelnik Dr. Stanger i školska djeca. U nedelju 17. o. m. dijelo je biskup u župnoj crkvi u Voloskom sv. potvrdu preko dvim stotinam djeca. Prije berme odlučilo je presvetli biskup tihu misu zatim je obavio vizitacija crkve pak je započeo bermati. Iza berme a prije blagoslova držao je biskup kratak hrvatski govor u kojem se zahvalio na lepom dočeku (!) Vidili smo, da biskup Nagel ima dobru volju pod stare dane naučiti se hrvatski. (Ili da nije to prah u oči?) U ponedjeljak dijelo je sv. potvrdu u Kastvu.

Kazališna večer u „Narodnom Domu“ u Voloskom. U subotu, dne 16. o. m. na večer privedili su članovi ljubljanskoga kazališta i to gospoda Danilo, Orželski, Nučić te gospodja Danilo i gdjica Kočevarjeva kazališnu večer sa koncertom, koja je vrlo dobro ispala. Skoro sva mjesta bijahu razprodana. Gospodin Orželski odgjevao je svojim liepim i simpatičnim tenorom Nedvedovu pjesmu „Pred durmi“, ariju Janka iz Prodane nevjestice, jednu ariju iz Fausta i mrtvačku pjesmu iz Petra Svačića od gosp. Mandića. Pratio ga je na glasoviru kapelnik ljubljanskoga kazališta gospodin Benšek. Šaljiva igra: „Tko će se zadnji smijati“ izazvala je buru smjeha. Iztakli su se osobito gospodin Danilo i gospodjica Kočevarjeva, koji su imali glavne uloge. — Šteta što su nam gospoda prikralila užitak izpustiv dvie točke programa.

Nesreća u Matuljih. Ponedjeljak popodne oko 3 ure dogodila se u Matuljih blizu kolodvora grozna nesreća. Kočijaš gosp. Frana Ferrande imenom Antun Kal, vozio je mimo zida, koji dieli cestu na štaciju od pratora željeznice. Na jednom odmakne mu se noga i padae od voza. Padajnuć uhvati se za zid i povuče za sobom veliki jedan kamen iz zida, koji mu padae na glavu tako, da je nesrećni Kal smjestu poginuo.

Današnjem broju „Mar. lista“ dodan je prilog.

Narodne poslovice.

Blago onom komu je Bog na pomoći.

Što jedan lud kupi, stotinu pametnih prodati nemože.

Ako hoćeš, da si štovan štuj i ti drugoga.

Bog vidi dobra i zla djela al ne preši.

Bolja je i prazna kuća nego vrug u njoj.

Dobar savjet cijene neima.

Gost i riba treći dan smirde.

Gospodarevo oko konja goji.

I za carem svijet govori.

Koga sunce grije, za mjesec ne haje.

Ne mjeri se čovjek laktom nego umom.

Ljubav i gospodstvo društva ne trpe.

Svoj svoga do jame vodi, al ga u jamu ne baca.

Svoja kućica svoja slobodica.

Tko nije kuća gradio i kder navao, nezna što je trošak.

Učinjenoj stvari lieka neima.

Udala se moma (djevojka), da je nije doma.

Više valja šaka dobrote, nego vreo mudrosti.

Zaludu je imati kad se nezna uživati.

Koji nezna šta je ljubav,

Neće znati ni za raj,

Jere mudri ljudi kažu,

Gdje je ljubav tu je raj.

Iz Narodnog blaga.

Svega po malo.

Društvo razstavljenih katoličkih suprug. U Beču živi oko 30 tisuć razstavljenih katoličkih supruka, kojim je po propisih katoličke vjere onemogućeno, da se na novo vjenčaju, dok njim živi bračni drug. Sada se je u Beču ustrojilo jedno društvo tih razstavljenih supruka, koje ima zadaću postignuti od vlade, da se uvede civilni brak, to je ženitba bez crkve (kako u Madjarskoj), i da se stvore takovi zakoni, koji dopuštaju, da se razstavljeni supruzi mogu sa drugimi na novo vjenčati. Surumasi, vidi se, da su se već nasitili biti sami.

Admiral Stjepan Čaipović Makarov, koji je preminuo pri potonuću oklopačice „Petro-pavlovsk“, bijaše jedan od najpopularnijih admiralu ruske mornarice. Rodio se je godine 1848. u Nikolajevu a ušao je u pomorsku službu god. 1864. Službovao je u baltskoj i crnomorskoj floti, i svuda pokazao je veliku odvažnost i silni organizatorni talenat. Za rusko-turskog rata Makarov je zapovjedao ladju „Veliki knez Konstantin“, kojom je on izveo više hrabrih jurisa i napadaja na turske lake i jedne noći pokušao da digne pod lagum sve tursko ratno brodogije. Pokušaj nije uspio, ali raznio je glas o njegovoj odvažnosti i neustrašivosti. Iza rata posvetio se je poboljšanju brodskog graditeljstva u Rusiji, pa je i na tom polju stekao velikih zaslug. Godine 1881. sudjelovao je u ekspediciji Skobelova pri zauzeću Geok-Tepe. Godine 1885. do 1889. obnašao je korvetom „Vitjas“ svijet. Važna su njegova teoretska djela, koja je izdao, sa podatcima sakupljenim na tom putovanju. God. 1894. nalazio se je, za japansko-kinečkog rata, na vodama, gdje je sada našao smrt, kao zapovjednik onamošnjeg odjela ruskog brodogijstva. Od časti do časti uspinjao se je sve na više. Godine 1899. postao je zapovjednikom lake Kronstadt, i tu je čast obnašao do veljače ove godine, kada ga slava njegova imenovala i posvala na daleki Istok.

Smrt od pušenja. Bečki liečnik Dr. Sigmund Bars nađen je prekinućer u postelji onemogućen sa znakovima teškoga otrovanja. Okolina liečnikova priobčila je, da je liečnik nakon pušenja vrio jakih cigara oboio ulejed otrovanja nikotinom. Liečnik Bars je kasnije umro od otrovanja.

Samoubojstva u Beču. Po zvaničnom izvještaju prekratio je sobi život u Beču

mjeseca marča o. g. njih 27 muških i 9 ženskih. Od tih 36 se ubilo 15 muških i tri ženske 10; muških objesilo, 1 muški i 3 ženske navdilo, 1 muški i dvije ženske otrovale i jedna ženska skočila s visine. Lanjske godine je u marču bilo 46 samoubojstva. — Prva tri mjeseca o. g. bilo je — kao i lani — 106 slučajeva samoubojstva. Međutim je ove godine broj muških samoubojaca spao sa 8 (sa 87 na 79), a broj ženskih narastao sa 8 (sa 19 na 27).

Gospodarske vesti.

Hrana rastlina i komijeka ili umjetna gnojiva.

Izključiva uporaba Stajskog gnojva može doista znatno poboljšati narav tla, ali nije dostatna, da poveća i poboljša plod voćaka. Hoće se svakako umjetnog gnojva. Profesor Wagner preporuča, da se u mjesecu februaru na 100 četvornih metara raztrese i zakopa u zemlju 4 kg. superfosfata, 2 kg. solične pepelike i 2 kg. sumporno kisele amonijake. Na početku mjeseca maja raztrese se još 3 kg. čilake salitrovine, koju se može grabljama zagrebati. U drugoj polovici junija se daje opet toliko čilake salitrovine.

Čim više voćka rodi, tim ju valja bolje pognojiti, da se uzmogne ovogodišnji plod i plodna oka za drugu godinu bolje nahraniti. Tako nedemo iza jako rodne godine imati jednu nerodnu.

Cvijeće gojimo u vrtu i u lončih ili posudah.

Rahlo, toplo i humorno tlo i zaljevanje je prvi uvjet za uspijavanje cvijeća u vrtu, a drugi uvjet je zdrava i krepka hrana.

Pripravimo smjesu od 30 djelova superfosfata, 15 djelova solične pepelike, 15 djelova sumporno kisele amonijake i 40 djelova čilake salitrovine (to bi bilo n. pr. 3 kg. superfosfata, 1.50 kg. solične pepelike, 1.50 kg. sumporno kisele amonijake i 4 kg. čilake salitrovine) i dajmo od te smjese na

100 četvornih metara po 2 1/2 — 3 1/2 kg. u mjesecih aprila, maja, junija i julija. Ako je moguće zagrebimo to s laka u zemlju.

Više nego cvijeće u vrtu trebujemo mnogo hrane cvijeće u lončih. Ono je kako ptica u gajbi. Ova nema slobode, nema zelenog gaja ni šumskog blada, a ono nema čista zraka, slobodna svjetla, izravnog sunčanog svjetla, blage rose, kiše, široke i duboke zemlje i prijetne i pojednake vlage. Nešto zemlje što je ima u posudi je odviše malo za njegovu hranu. Nepomaže mnogo ni presadivanje u drugi lonac, ni mijejanje zemlje. I najbolja zemlja se u posudi brzo iscrpi pa tužan cviet stane trpiti od gladi, blediti i žutjeti.

Za povećanje hrane cvijeću profesor Wagner je priredio smjesu, koja je poznata pod imenom „Wagnerova sol“. Ova sastoji od 15 djelova fosforno kisele amonijake, 40 djelova sumporno kisele amonijake, 10 djelova dušično kiselog kalija, 10 djelova solične pepelike i 25 djelova čilake salitrovine. Kuma je previše 100 djelova svega, može jih prirediti 50, 25, 10 i prema tomu umanjiti navedenu količinu.

Od te smjese uzme se na svaki liter vode po prilici 1 gram. To bi bilo nekako jedna zličica od kave. Pomeša se nekoliko minuta i sol se brzo raztopi, a ostane na dan samo malo sadre i kakove tare. Sa takvom vodom se polije dobro cviet, to jest sve dok voda stane ozdola izticati. Cvijeće, koje bujno i brzo raste polijeva se često, a drugo jedan put na tjedan. Ovim se polijeva od mjeseca maja do konca augusta, dočim od augusta do aprila se nepolijeva, jer onda cvijeće većinom spava.

Kotarska gospodarska zadruga u Voloskom je nekim članovima dala lani te smjese na pokus i svi su ju pohvalili kako uspješnu. Njom se može dakako polijevati i cvijeće u vrtu.

— — —
Mi smo sa našim člankom o umjetnih gnojivih na kraju i biti će nam veoma draga

budemo li polučili, da se naši posjednici počnu malo življe zanimati sa timi gnojivima. Korist što će ju od tuda imati biti će nezamjerna.

Ako ne znađu gdje bi je nabavljali, neka se obrate na svoje gospodarske zadruge i one će jih uputiti.

Na koncu ćemo njim kazati kako se sva imenovana gnojiva zovu u talijanskom i njemačkom jeziku.

Superfosfat = perfosfato, (Superfosfat); Sumporno kiselu čipavac ili sumporno kisela amonijaka = sulfato di ammoniaca, (schwefelsaures Amoniak);

Fosforno kiselu čipavac ili amonijaka = fosfato di ammoniaca, (phosphorsaures Amoniak);

Dušično kiselu kalij = nitrato di potassa (salpetersaures Kali);

Pepeličin sulfat = sulfato di potassa, (schwefelsaures Kali).

Čilaka salitrovina = nitrato di soda, (Chilisaipeter);

Solična pepelika = cloruro di potassa, (Kalisalz);

Thomasova troska = scorie Thomas, (Thomaschlake);

Sadra = gesso, (Gips).

Oglas.

Podpisanomu je čast javiti poštovanom občinstvu, da je u gradu Kastvu, kuće broj 82 otvorio vlastitu

brijačnicu

Preporuča se stoga najtoplije poštovanom občinstvu za što veći posjet, a on će sa svoje strane nastojati, da bezprikornom poslužbom svakoga udovolji.

Gjuro Hereget,
brijač.

Prigodom sv. Berne dobivat će se kod gosp. **Antona Castellicha** u **Lovranu** svakovrstnih

darova za bermu

i to: lanaca, ogrlica, prstenja, broša, kolajna, narukvica, igla itd. budi zlatnih ili srebrnih, a tako i satova srebrnih i od nikela.

Sve najbolje vrsti i uz nizke cijene.

4 para cipela

samo za K. 5-50

prodaje se dok ima zaliha za tu nisku cijenu uslijed nabave velike množine. 1 par muških cipela, 1 par ženskih cipela iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürschuhe), sa jakimi okovanjima podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par muških, 1 par ženskih modernih cipela veoma elegantno izrađenih, lankih, sva 4 para samo za K. 5-50. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašlje se pouzdećem: Exportna trgovina cipela

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promijeniti ili natrag poslati to se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Tražim

dečka naučnika za svoj dućan na Slatini.

Ivan Letiš,
trgovac.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenich; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinić u Mihotičih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstičih; Ljudevita Jelusić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Fiamin Krizišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Borišić u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Oglas.

Iznajmljuju se prostorije za dućan i skladište u **Voloskom**, gdje se sada još nalazi dućan gospodje Josipe Perac (kod Pepe). — Poblize informacije daju se u spomenutom dućanu.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1-95.

Krasna poslaćena i dobro izdala ura, 9 god. garancije, sa prikladnim lancem, i moderna svileni kravat za gospodu, 2 kom. najfinijih šepnih rubaca, 1 držeštan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 košna novčarica, 1 krasno šepno ogledalo, 1 par dugmad za manjete, 8 dugmeta za prsa, sve 3%, double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama sa svijeta, 1 elegantna parčica pribadača za gospodje (Novost), 1 par bontona od smiljbriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselo za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, za urom, koja sama ove novce vrijedi, stoji samo for. 1-95. Šalje se pouzdećem ili da se novac unaprijed pošalje.

Bečko glavno skladište
P. LUST, KRAKOV br. 116.
NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati čudotvornima, kod svih bolesti želudca, pospejuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matruzi, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolesti.

Nebi smjelo manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapijice. I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapijica prileži svakoj bočici — a naputke i cijeniak za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franco i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedine naručiti kod vlastitika najbolje i najveće ljekarnice, a to je **Ljekarna „al Redentore“ (K Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odgovorjedi, pridržaja si ipak u osobitih slučajevih, pravo odlaza u smislu § 8 društvenoga statuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjecnice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedjelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—5 sati poslie podne; u nedjelju i blagdana od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića** u Voloskom.

Poblize informacije dobivaju se u pisarni **Dra. K. Janežića**, **Dr. I. Pošćića**, **Dra. A. Stangera** i **Dra. M. Trinajstića** u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869-20** — Uloženo je bilo u posujilnici god. 1903 **K 882.576-14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: **Petar Rabinčić.**

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvijek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Cijene vrlo umjerene.

Tiskara **V. Tomčić** i dr. — Opatija.